

Försvarshögskolan

EU:s Verktygslåda

En studie av EU:s stöd till Ukraina

Lucas Sjöstrand

Självständigt arbete, 15 hp

Statsvetenskap med inriktning krishantering och säkerhet

Påbyggnadskurs

HT 2023

Handledare: -

Antal ord: 12 251

Abstract

This paper studies the relationship between the European Union and Ukraine from the theoretical framework of shelter theory, developed by scholar Baldur Thorhallsson. European shelter measures are identified, and categorized as either political, economic or societal. EU shelter to Ukraine, both today and before the 2022 invasion, are then discussed to contribute to wider conversations regarding the EUs supposed 'geopolitical transformation after the 2022 invasion.

Keywords: European Union, Ukraine, Shelter theory, Qualitative Content Analysis

Innehållsförteckning

1. Introduktion.....	5
1.1. Forskningsproblem.....	5
1.2. Syfte och Frågeställningar.....	6
1.3. Avgränsningar.....	7
1.4. Bakgrund om EU:s utveckling som säkerhetspolitiskt medveten aktör.....	7
2. Tidigare forskning om EU:s stöd till Ukraina.....	11
2.1. EU:s roll i Ukrainas tidiga demokratisering.....	11
2.2. Janukovitj och Rysk-Ukrainska kriget.....	12
2.3. Fullskaligt krig: EU:s nya konsensus.....	14
3. Vindskyddsteorin.....	17
3.1.1. Politiskt skydd.....	18
3.1.2. Ekonomiskt skydd.....	19
3.1.3. Samhälleligt skydd.....	19
3.1.4. Kostnader.....	20
4. Tillvägagångssätt.....	21
4.1. Metod & Material.....	21
4.2. Kodschemat – Operationalisering av vindskyddsteorin.....	22
5. Analys och Diskussion.....	24
Politiskt skydd.....	24
Sanktioner mot Ryssland och individer – Militär makt.....	24
Utredning av folkrättsbrott – Diplomatiskt och normativt stöd.....	24
Europeiska fredsfaciliteten, EUMAM och produktionskapacitetökning – Militär makt.....	25
Europeiskt stöd för ukrainska reformer – Inrikespolitiska institutioners kapacitet.....	25
Diskussion om EU:s politiska vindskydd av Ukraina.....	25
Politiskt skydd innan fullskaliga invasionen.....	25

EU:s politiska skydd sedan invasionen	27
Ekonomiskt skydd	28
Makrofinansiellt stöd och Ukrainafaciliteten – Finansiellt stöd i kristid	28
Tillgång till inre marknaden – Gynnsam handels- och marknadspolitik	28
Solidaritetskorridorer – Gynnsam handels- och marknadspolitik	29
Energipolitiskt stöd – Gynnsam handel- och marknadspolitik	29
EU:s ekonomiska skydd av Ukraina – Analys.....	29
EU:s ekonomiska skydd innan fullskaliga invasionen	29
EU:s ekonomiska skydd sedan invasionen.....	30
Samhälleligt skydd	31
Ukrainas EU-medlemskap – Identitetsbekräftande	31
Aktivering av massflyktsdirektivet – Idéflöden och identitetsbekräftelse	31
Humanitärt stöd – Identitetsbekräftelse?	31
Horisont Europa – Idéflöden	32
EU:s samhälleliga stöd av Ukraina – Analys.....	32
EU:s samhälleliga stöd innan fullskaliga invasionen	32
EU:s samhälleliga stöd sedan invasionen.....	33
Kostnaden för EU:s skydd	34
Slutsatser och diskussion	35
EU:s skydd av Ukraina.....	35
EU:s skydd över tid	35
EU – En geopolitisk aktör?	36
6. Diskussion	38
7. Referenslista	40
Textanalysens material.....	42

1. Introduktion

EU:s säkerhetspolitik har radikalt förändrats av kriget i Ukraina. Europeiska unionens relativt passiva roll i tidigare europeiska geopolitiska tvister kontrasterar starkt med dess aktiva och omfattande stöd till Ukraina. EU:s förhoppning att fördjupat samarbete skulle eventuellt förändra Ryssland utmanades av landets krigshandlingar mot Georgien 2008 och Ukraina 2014, men det ledde inte till en fundamental omvärdering av EU:s säkerhetspolitiska linje (Della Salla, s. 368-369). Invasionen 2022 skapade en ny konsensus. EU har ämnat försvaga och straffa Ryssland med starka sanktioner, samtidigt som Ukrainas krigsinsats har stöttats med alla tillgängliga medel (Raik et al., 2024).

Raik et al. (2024) tolkar förändringen som EU:s ”geopolitiska uppvaknande” (geopolitical awakening), och flera forskare har sökt studera vad denna kris innebär för EU:s utveckling, inte minst i säkerhetspolitiska frågor, aktörens 'geopolitisering', och relaterade frågor (se Bosse, 2022; Orenstein, 2023; Wiesner & Knodt, 2024; Johansson-Nogués & Leso, 2024). Denna uppsats avser ge ett empiriskt bidrag till diskussionen om EU:s förändrade aktörskap. Genom att studera EU:s stöd till Ukraina sedan kriget kan förståelsen ökas för EU:s reaktion, och en diskussion föras om hur utvecklingen av EU:s stöd till Ukraina reflekterar förändringar för EU:s kapaciteter och aktörskap.

1.1. Forskningsproblem

EU:s självuppfattade roll inom det internationella samhället har varit att främja fred, förhandling och samarbete mellan stater, samt garantera freden genom ekonomisk interdependens och juridisk integration, och inte engagera sig i maktpolitiska spel (Della Salla, 2023). EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik, en relativt ny struktur, utvecklade pragmatiska drag över tid (Della Sala, 2023), men även då handlade det om liknande mål och medel som för resten av EU:s politik. Den logiken är synlig i EU:s roll efter Krimannekteringen och under Donbasskriget (Della Sala, 2023). EU vägrade kalla Donbasskriget ett krig och blocket deltog inte i förhandlingarna, vilka fördes av Frankrike och Tyskland (Raik et al., 2024). Unionen enades om sanktioner mot Ryssland, men ekonomiska interdependensen och energiberoendet problematiserades inte (Bosse, 2022; Raik et al., 2024). I stället fortsatte det föras en politik som var mer förenlig med EU:s politiska myt och roll. 'Förändring genom handel' (*Wandel durch Handel*) skulle i långa loppet leverera fred (Della Salla, 2023), en strategi som representeras väl av projektet Nordstream 2.

Med Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina nåddes inom EU en radikalt annorlunda säkerhetspolitisk konsensus. Tysklands förbundskansler Scholz proklamerade en 'Zeitenwende', en ny tid, där styrka krävs för att möta styrka (Bundesregierung, 2022). En ledande roll togs av unionens östliga stater, legitimerade av tidigare varningar för ryska ambitioner. Med hjälp av den enigheten som krisen skapade lyckades EU komma överens om flera omfattande sanktionspaket, finansiering för ukrainska staten och armén, första aktiveringen av massflyktsdirektivet och stöd åt 4 miljoner ukrainska flyktingar, bland fler åtgärder. Mycket europeiskt militärt stöd har även koordinerats genom NATO och förts av själva medlemsstaterna (Orenstein, 2023).

Thorhallssons (2019) vindskyddsteori avser förklara småstaters utrikespolitiska agerande genom att betona hur interna och externa sårbarheter leder småstater till att söka och acceptera skydd från större aktörer i utbyte mot kostnader, vars form beror på skyddet och skyddande aktörens krav. Europeiska unionen har redan i vindskyddsteorins tidigare forskning identifierats som en skyddsgivande aktör. Thorhallssons (2019, ss. 128-129) forskning om EU:s vindskydd av Island identifierar främst starkt ekonomiskt och samhälleligt skydd, med inslag av politiskt skydd genom polisiärt samarbete. EU:s reaktion till invasionen 2022 visar att EU är kapabel till mycket mer omfattande skydd om politiska viljan skapas, och en undersökning av EU:s skydd av Ukraina är intressant för vindskyddsteoretiska litteraturen, även om det inte är främsta syftet med den här uppsatsen, och användningen av vindskyddsteorin beror främst på dess användbarhet som ramverk för att identifiera, kategorisera och analysera stöd (skydd).

Forskare har fascinerats av EU:s utveckling och roll under kriget, och studerar vad det innebär för diskussionen om EU:s framtida aktörskap, strategisk autonomi, och andra säkerhetspolitiska frågor (se Bosse, 2022; Orenstein, 2023; Wiesner & Knodt, 2024; Johansson-Nogués & Leso, 2024). För att kunna börja besvara dessa frågor, verkar det relevant att studera EU:s faktiska stöd till Ukraina. Med vindskyddsteorin som ramverk kan EU:s stöd till Ukraina kategoriseras och analyseras, och utifrån den kunskapen diskutera EU:s utvecklande aktörskap och 'geopolitisering', samt dess kapacitet för skyddsgivande.

1.2. Syfte och Frågeställningar

Studien avser öka förståelsen för EU:s aktörskap, i synnerhet som skyddsgivare, med ett empiriskt bidrag, och studerar EU:s stöd till Ukraina. EU:s utgivna material om stöd till

Ukraina och ukrainare analyseras för att identifiera, kategorisera och analysera EU:s diverse skyddsgivande beslut. Resultaten av denna analys diskuteras inom kontexten av EU:s tidigare skydd av Ukraina. Uppsatsens syftar först till ett empiriskt bidrag, och utifrån den kunskapen även bidra till diskussionen om EU:s roll som internationell aktör. Därav avser uppsatsen besvara följande frågeställningar, den ena relaterad till studiens empiriska bidrag och den andra till efterföljande diskussionen:

Analys: Vad har Europeiska unionen gett Ukraina för vindskydd sedan fullskaliga invasionen?

Diskussion: Vad indikerar skyddet om EU:s utveckling och 'geopolitiseringen' av dess aktörskap?

1.3. Avgränsningar

Uppsatsen är begränsad till att studera EU:s skydd av Ukraina sedan invasionen genom EU:s egenutgivna material. Avgränsningen till skyddet av Ukraina, i stället för att studera EU:s utrikespolitik generellt under perioden, begränsar studiens generaliserbarhet till andra fall av EU:s vindskydd, och dess bidrag blir att kontextualisera och öka förståelsen för ett till synes exceptionellt fall. Vidare skapar avgränsningen i studiematerial och metod en gräns för hur djup analysen kan förväntas vara, då djupare analyser av EU:s politiska, ekonomiska och samhällseliga skydd kräver en specialiserad forskningsdesign. En bredare analys, tillsammans med påföljande diskussionen som återkopplar till tidigare forskning och vindskyddsteoretiska ramverket, har ansetts passa uppsatsens storlek och syfte bättre.

1.4. Bakgrund om EU:s utveckling som säkerhetspolitiskt medveten aktör

Denna sektion ger bakgrundsinformation om EU:s utveckling med fokus på utvecklingen av EU:s säkerhetspolitiska instrument. Den börjar med att presentera den tidiga historien av det 'europeiska projektet', och förklarar därmed EU:s fredliga karaktär, för att senare diskutera utvecklingarna som följde reaktionen till Jugoslaviens upplösning.

Europeiska unionen är nutidens form av ett långt europeiskt integrationsprojekt, vars utveckling föregår kriser som motiverar djupare samarbete mellan medlemsstater (Kühnhardt, 2008). Integrationsprojektets popularitet växte fram som en reaktion till andravärldskrigets utbrytande (Loth, 2008), och efter kriget stöttade USA djupare Kooperation och integration mellan västeuropeiska länderna (Görtemaker, 2008, s. 37). Tillsammans lyckades minnet om

krigets fador och amerikanska påtryckningar övertyga Frankrike att föreslå den plan som ledde till Europeiska stål- och kolgemenskapens inrättande 1951 (Görtemaker, 2008, s. 38).

Kort därefter separerades europeiska integrationsprocessen från det säkerhetspolitiska samarbetet, vilket motiverade djupare ekonomiskt samarbete och förstärkte EU:s fredliga karaktär. Det Europeiska försvarsgemenskapet skulle ha skapat en gemensam försvarsmakt för dess medlemmar, med målet att kontrollera Tysklands upprustning, men förslaget avvisades 1954 (Görtemaker, 2008). Görtemaker anmärker dock att det var försvarsgemenskapens misslyckande som motiverade ytterligare integration i andra områden, och ledde till en tullunion genom inrättandet av den Europeiska ekonomiska gemenskapen (EEG) 1958. Det försvarspolitiska samarbetet hamnade i stället utanför gemenskapen, och hanterades genom NATO (Görtemaker, 2008). Europeiska gemenskaperna utvecklades under årtiondena, och processen präglades av kriser, avvisade lösningar och kompromisser som över tid har fördjupat integrationen och samarbetet mellan medlemsstaterna (Kühnhardt, 2008).

Gemenskapernas utveckling grundar EU:s självbild och politiska myt som en 'exceptionell' aktör, skapad för att upprätthålla en ny, fredlig och kooperativ säkerhetsordning i Europa genom fredliga medel (Della Salla, 2023). Europeiska unionens handlingar upp till invasionen 2022 följer logiskt från den självbilden, inklusive reaktionen till östblockets kollaps, Jugoslaviska kriget och Rysslands invasioner av Georgien 2008 och Ukraina 2014 (Della Salla, 2023).

En diskussion om EU:s 'geopolitisering' i reaktionen till kriget i Ukraina behöver dock ha i åtanke utvecklingen av EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik (GUSP) under 1990-talet. Jugoslaviens upplösning testade den oförberedda Europeiska gemenskapen (EG)/EU kraftigt, och informerades utvecklingen av EU:s GUSP (Jopp & Diedrichs, 2008). EG:s diplomatiska insatser i krisen om Kroatien och Sloveniens självständighet 1991 nådde flera viktiga motgångar och misslyckades hålla freden, men det uppvisade att europeiska projektet, då en permanent splittring mellan Västeuropas stormakter, och återkomsten av klassisk makt- och allianspolitik, undveks trots skilda intressen (Jopp & Diedrichs, 2008, s. 96-97).

Maastrichtfördraget 1992, som förhandlades fram under krisens gång implementerade EG:s lärdomar och skapade en formell, om begränsad, struktur för EU:s GUSP, vilket förblev helt mellanstatligt och beroende på enhällighet mellan staterna (Jopp & Diedrichs, 2008, s. 98).

När konflikten eskalerade efter Bosniens självständighet 1992 hamnade EU utan trovärdiga lösningar eller passande medel att reagera med, och ledande rollen togs i stället av USA och NATO, vars inblandning la grunden till de förhandlingar som ledde till fredsavtalet 1995 (Jopp & Diedrichs, 2008, s. 99-100). Även under Kosovokrisen 1998-99 var USA:s och NATO:s inblandning central, och EU:s diplomatiska ansträngningar gentemot Serbien lyckades först efter att NATO:s flygbombningar motiverade Serbiens regering tillbaka till förhandlingsbordet. Därefter infördes Stabilitetspakten för sydöstra Europa för att stödja regionens utveckling, och det öppnade dörren för eventuellt medlemskap i EU (Jopp & Diedrichs, 2008, s. 103-103). Redan 2004 anslöt sig Slovenien till EU, och Kroatien följde år 2013.

Upplevelserna sporrade ytterligare reformer som förstärkte EU:s GUSP, vilka introducerades med Amsterdamfördraget 1999. En ny post, höga representanten för EU:s GUSP, tog över från det roterande EU-ordförandeskapet och utgjorde därmed en mer permanent och konsekvent administration för EU:s utrikespolitik. Med det följde bildandet av en självständig avdelning för gemensam insamling och analys av information, då medlemmarna tidigare bara kunde förlita sig på sina egna analyser, vilka kunde avvika från varandras.

Beslutsfattandeprocessen för EU:s GUSP förblev mellanstatlig och krävde enhällighet, även om det senare blev möjligt för stater att avstå från ett beslut utan att hindra det (Jopp & Diedrichs, 2008, s. 100-102).

Unionens militära kraftlöshet motiverade även utvecklingar i det militära samarbetet under hela 1990-talet. Västeuropeiska unionen (VEU), en mellanstatlig militärorganisation mellan som förblev inaktiv sedan det formades 1954, gavs nya uppdrag och stärktes 1992. Dess utsedda roll blev att kunna utföra enklare uppdrag som embargokontroller, fredsbevarande och polisiära uppgifter (Jopp & Diedrichs, 2008, s. 101). Kosovokrisens uppenbarande av EU:s beroende på USA:s försvarsmakt övertygade även EU:s mer euroskeptiska medlemmar, och en överenskommelse nåddes 1998 om att etablera en europeisk(/gemensam) säkerhets- och försvarspolitik (ESFP, sedan 2009 GSFP) inom ramen för EU:s GUSP (Jopp & Diedrichs, 2008, s. 103). Koordinationen mellan VEU och EU ökade kraftigt under 1999, och med tiden absorberades VEU:s funktioner in i EU. EU utvecklade en gemensam militärkommitté, militärstab och omvärldsbevakningsfunktion (Situation Center). Dessutom proklamerade Europeiska rådet behovet för 50 till 60 tusen förbereda trupper, tillgängliga för utplacering i krisande regioner enligt EU:s GFSP (Jopp & Diedrichs, 2008, s. 104). Europeiska unionen har

med åren lett flera fredsbevarande, polisiära, och relaterade typer av operationer, exempelvis i Bosnien mellan 2003 till 2012 och i Kosovo sedan 2008.

Forskare har sedan tidigare lagt märke på EU:s två centrala strategidokument och kontrasten mellan dem, *European Security Strategy* (ESS) 2003 och dess ersättare *European Union Global Strategy* (EUGS) 2016. Della Salla (2023, s. 367) kommenterar om hur båda dokumenten reflekterar förändringarna i EU:s självbild och dess syn på resten av världen. ESS 2003 reflekterar EU:s traditionella självbild som fredlig aktör i en ny tid, och fokuserar på (icke-militära) globala säkerhetshot. Den argumenterar för att nutidens krig är av en annan natur, och utmärker inbördeskrig och gränsöverskridande säkerhetsfrågor som största hotet mot civila. Unionen identifierar sig självt som en 'positiv' aktör för internationella systemet, en modell att följa.

Det strategiska dokumentet som ersätter ESS följer flertalet kriser och förändringar i internationella systemet. Ryssland har fört krig mot Georgien och Ukraina, och samtidigt börjar USA:s dominans utmanas av Kinas ekonomiska framgång. Interna kriser inkluderar de allt vanligare terrorattackerna, Eurokrisen och den höga euroskepticismen, folkomröstningen om Brexit skedde precis innan dokumentet publicerades. Della Salla (2023, s. 368) ser i EUGS 2016 ett mer hotat, 'geopolitiskt', EU. Hotbilderna är nu närmare EU, och bilden av unionen som en modell för politisk reform i ESS har omvandlats till ett fokus på att öka staters och samhällens resiliens. EU identifierar sig själv som en aktör med strategiska intressen som skiljer sig från andra aktörers intressen, som söker strategisk autonomi, och vars agerande bör utgå från sina intressen och styras av en 'principfast pragmatism'.

Sammanfattningsvis ledde europeiska gemenskapernas unika utveckling under 1900-talet till EU:s fredliga karaktär. Det har utmanats av kriser inom EU och dess närområde.

Balkankrigen sporrade utvecklingen av en gemensam utrikespolitik som även inkluderar en begränsad försvarspolitik, och skiftet i strategidokumentet visar en utveckling i EU:s mentalitet gentemot sin omvärld. Reaktionen till kriget i Ukraina, som studeras här, blir nästa viktiga steget i EU:s utveckling som säkerhetspolitiskt medveten aktör.

2. Tidigare forskning om EU:s stöd till Ukraina

Följande kapitel ger en översikt av varierad forskning relaterad till utvecklingen av EU:s roll som skyddsgivare och partner gentemot Ukraina. Tidigare forskningen tillsammans med studiens resultat utgör grunden för senare diskussionen om förändringar i EU:s aktörskap.

2.1. EU:s roll i Ukrainas tidiga demokratisering

Forskare har studerat EU:s relation till Ukraina och dess roll i landets demokratisering sedan landets självständighet. Kubiceks (2005) artikel *The European Union and democratization in Ukraine* applicerar flera demokratiseringsteorier och studerar relationen EU-Ukraina fram till 2004. Kubicek noterar ett stort gap mellan Ukrainas retoriska 'Europeiska riktning' (European choice) och landets auktoritära trend, som fick ett redan ointresserat EU att distansera sig från Ukraina. Ukrainas politiska och ekonomiska elit verkade ha underskattat EU:s fokus på demokratiska och ekonomiska reformer, och antagit att Ukrainas geopolitiska betydelse var nog för att intressera unionen, och båda sidor frustrerades över tid. Kubicek (2005) klandrar även EU, då de inte applicerade konditionalitet¹, en lyckad strategi med andra östeuropeiska post-kommunistiska stater. Det existerande finansiella stödet som riktades åt Ukraina applicerade inte konditionalitet, och EU:s totala vägran att öppna för ett eventuellt medlemskap (eller associationsavtal) frustrerade Ukraina, där det i stället kunde ha skapats starka incitament för mer omfattande reformer. Kubicek avslutar med en mer positiv ton, då den EU-positiva orangea revolutionen 2004, en serie demonstrationer mot valfusket i presidentvalet som resulterade i nya val, kan bli en vändpunkt för relationen.

Fyra år senare studerar Solonenko (2009) varför den vändpunkten inte materialiserades i artikeln *External democracy promotion in Ukraine: the role of the European Union*. Likt Kubicek, klandrar Solonenko både Ukrainas inrikespolitik och EU:s agerande. Trots att situationen har förändrats efter orangea revolutionen, menar Solonenko att ukrainska politikens konstanta politiska kriser, rivalitet och avsaknaden av ett omfattande reformprogram hindrade EU från att kunna påverka Ukrainas demokratiseringsprocess. För

---

¹ **Konditionalitet**, från 'Conditionality': "[...] the linking of perceived benefits (political support, economic aid, membership in an organization) to the fulfillment of a certain program, in this case the advancement of democratic principles and institutions in a "target" state." (Kubicek, 2005; s. 273)

sin del bidrog Europeiska unionen till utfallet genom att frysa ut Ukraina från integrationsprocessen och prioritera relationen med Ryssland. Unionen använde inte sina starkaste reformstödande verktyg, konditionalitet och socialisering. EU lyckades frysa ut Ukraina från integrationsprocessen redan 1992 genom att gruppera Ukraina med NIS (Newly Independent States) i stället för att kategoriseras som CEEC (Central and East European Countries), vilket starkt begränsade möjligheterna för villkorsberoende EU-stöd. I stället för att grupperas med länder som Polen, Estland och Rumänien, behandlades landet som ett mindre viktigt Ryssland, och EU:s värden gav efter egenintresse och geopolitiska överväganden. Solonenko menar att även svag socialisering har skilt det ukrainska fallet from CEEC:s, då det har saknats kontaktkanaler² som kan sprida EU-normer och därmed sporra demokratiserande reformer. Avslutningsvis noterar Solonenko hur kommande associationsavtalet kan möjliggöra betydligt djupare relationer och skapa positiva reformincitament, men att mycket beror på Ukrainas inrikespolitiska utveckling efter kommande presidentvalet 2010.

2.2. Janukovitj och Rysk-Ukrainska kriget

Samokhvalovs (2015) artikel *Ukraine between Russia and the European Union: Triangle Revisited* problematiserar den enkla bilden av ett geografiskt splittrat Ukraina mellan ryssvänlig öst och proeuropeisk väst. Studien analyserar Ukrainas preferenser där Rysslands och EU:s ställning i en fråga har ansetts vara ömsesidigt uteslutande. Studien är omfattande och här summeras främst EU:s roll samt viktig bakgrundsinformation. Samokhvalovs identifierar fyra frågor eller områden där Ukraina har behövt välja mellan Ryssland och EU, och dessa presenteras sekventiellt nedan:

Inrikespolitisk praxis: President Janukovitj (2010-2014) misslyckades totalt i sitt försök att skapa sin egen version av Putins regim, och det ledde till en politisk revolution 2014, där makten överfördes till pro-demokratiska, pro-europeiska partier. Samokhvalov menar att EU gavs en viss roll som symbol för koalitionen mot Janukovitj, men att den enigheten som skapades mot Janukovitjs regim var ett resultat av regimens egna misslyckanden. Öst och väst

---

² Exempel av kanaler: Politisk dialog mellan politiker och byråkrater, kontakt inom transnationella partier, NGOs och studentutbytesprogram. (Solonenko, 2009; s. 717)

enades för ett bättre styre, men idén om EU som främsta enande faktor är överdriven. Janukovitjs beslut att neka associationsavtalet med EU och i stället närma sig Ryssland startade en protestvåg om associationsavtalet (Euromajdan), och regimens våldsamma reaktion utlöste en bredare protestvåg mot regimen, som kulminerade med Janukovitjs avgång och flykt från landet (Värdighetsrevolutionen). Resultatet blev ett mer demokratiskt, pro-europeiskt, styre i Ukraina.

Internationell ekonomi: Ukraina behövde välja mellan EU:s frihandelsavtal (DCFTA) genom associationsavtalet, och medlemskap i den ryskledda Eurasiska tullunionen (ECU). Samokhvalov noterar att den relativt pro-ryska Janukovitjregimen var pragmatisk i frågan och valde associationsavtalet med EU, men Rysslands utövade påtryckningar av Janukovitj och Ukraina ledde till slut till att avtalet avvisades. Efter värdighetsrevolutionen ratificerade nya regeringen associationsavtalet med Europa.

Internationell säkerhetspolitik: Rysslands invasion av Ukraina kort efter revolutionen uteslöt en framtid i den ryska säkerhetssfären, men det innebar inte automatiskt starka förbindelser till väst. EU vägrade stödja Ukrainas med militära medel, och Ukraina fick anpassa sig. Eventuellt NATO-medlemskap förblev en kontroversiell fråga i Ukraina innan och efter invasionen, och organisationen var för sin del inte särskilt motiverad till att stödja Ukraina under kriget. Samokhvalov skildrar Ukrainas strategi som en ”frivillig finlandisering”: Ukraina undvek åtgärder som kunde provocera Ryssland och leda till en eskalering av Donbasskriget, samtidigt som de fortsatte kooperera med EU:s GUSP och långsiktigt förstärkte sin militära förmåga med hjälp av samarbetsvilliga stater (USA, Polen, baltiska staterna).

Sociala-ideologiska dimensionen: Samokhvalov ser flera viktiga tecken på att Ukrainas radikala politiska rörelser har kraftigt förlorat sitt politiska och kulturella inflytande i Ukraina efter händelserna 2014, och att en mer enande, försonande mentalitet har tagit över. Partierna inom den nya politiska mitten i Ukraina inkluderar ukrainare från både öst och väst med ett gemensamt intresse för god förvaltning och korruptionsbekämpning. Tillsammans med avpolitiseringsen av ryska språket och tillväxten av ett mindre polariserat historiskt narrativ, resonerar Samokhvalov att en sorts liberal nationalism har börjat ta över i Ukraina, en utveckling som liknar 'Europa'.

Sammanfattningsvis visar Samokhalov (2015) hur det ukrainska samhället har utvecklat sig åt det europeiska perspektivet, men att de fortfarande försöker undvika nollsummespelsdynamik mellan Ryssland och väst.

Wolczuks (2016) artikel *Ukraine and Europe: Reshuffling the boundaries of order* liknar Samokhalovs och påminner om tidigare studier, men analyserar relationen utifrån EU:s perspektiv. Wolczuk använder konceptet om *boundaries of order*, vilket först utvecklats av Smith (1996) för att analysera skillnader i EU:s relation med sina grannar. Wolczuks artikel studerar EU:s geopolitiska, (juridiska-)institutionella och kulturella ordningsgränser gentemot Ukraina. Efter årtionden av en 'Europeisk riktning' har Ukraina lyckats (börja) bryta ner den institutionella gränsen genom associationsavtalet, vilket gav Ukraina den konditionalitet som krävs för seriöst stöd till demokratiseringsprocessen. Wolczuk identifierar en ironisk konsekvensen av Rysk-Ukrainska kriget, då det har hjälpt skilja mellan ukrainare och ryssar för andra européer. Samtidigt har en mer realistisk, mindre romantisk, syn av EU formats i Ukraina efter dess besvikande reaktion till invasionen. Båda dessa utvecklingar har brutit ner den kulturella gränsen mellan EU och Ukraina. Institutionellt och kulturellt närmande betyder dock relativt lite för Ukraina givet den fortsatt starka geopolitiska gränsen mellan båda. Den geopolitiska gränsen åsyftar främst åt medlemskap, då EU:s självförståelse som en 'exceptionell', "post-geopolitisk", aktör raderar inte medlemskapets starka geopolitiska implikationer. Wolczuks (2016, s. 69) slutsats blir en oroväckande och profetisk varning:

Ukraine has succeeded in overcoming legal and then cultural exclusion from the EU but has failed to dismantle the geopolitical boundary. And it is the latter boundary that matters most to Ukraine in the Hobbesian world of Russian geopolitics. The conundrum for Ukraine is that the EU does not care enough about Ukraine's European choice while Russia cares too much. This does not bode well for Ukraine.

2.3. Fullskaligt krig: EU:s nya konsensus

EU:s reaktion till fullskaliga kriget i Ukraina har intresserat många, och en diskussion förs om EU:s geopolitiska vändning och vad det innebär för organisationens framtid. Det är i synnerhet denna diskussion som uppsatsen avser bidra till.

I sin artikel, *The Ukraine war and the emergence of the European commission as a geopolitical actor*, diskuterar Håkansson (2023) hur Europeiska kommissionens roll inom europeisk säkerhetspolitik har stärkts av krisen. Sanktionspolitikens utveckling kontrollerades

mycket mer centralt av kommissionen än tidigare. Kommissionsledningen tog USA:s tidiga varning om en kommande rysk invasion mer seriöst än flera av medlemsstaterna, och började diskutera eventuella sanktioner tillsammans med USA mer än två månader innan invasionen började. Även under kriget har kommissionen varit USA:s främsta kontaktpunkt för sanktionsfrågor. Håkansson jämför processen för olika sanktionspaket och visar hur kommissionens styrka att driva igenom sina sanktionspaket har berott på medlemsstaternas konsensus. I perioder där politiska pressen att agera var som högst accepterades nästan alla förslag, men vissa sanktionspaket har bara kunnat förhandlas fram mellan medlemsstater inom rådet. Håkansson diskuterar även kommissionens roll i designen av EU:s nya strategidokument, Strategiska kompassen 2022, samt bildandet av ett nytt, litet, program som avser öka koordinationen mellan medlemmar i upphandlingen av militär utrustning (EDIRPA). Håkanssons slutsats är att kommissionen har stärkt sina befogenheter inom europeiska säkerhetsfrågor, och att EU:s integrationsprojekt har börjat en process som kan leda till mycket djupare samarbete och integration inom militära frågor.

Raik et al. (2024) analyserar EU:s politik gentemot Ukraina sedan orangea revolutionen utifrån ett mycket mer "geopolitiskt" teoretiskt perspektiv, och resultaten liknar flera av de studierna som presenterats tidigare i kapitlet. Raik et al. undersöker de olika strategierna som EU fört för att minska den geopolitiska spänningen i den Rysk-Ukrainska frågan.

Förnekelse: Mellan 2004 och 2022 försökte EU kontrollera de ökade spänningarna genom att förneka geopolitiska konkurrensen med Ryssland. Unionens ansträngningar att inte få associationsavtalet med Ukraina att ses som del av ett nollsummespel av Ryssland var förgäves. EU:s reaktion till Rysslands angrepp 2014 var blandat. Unionen fördömde Rysslands annektering av Krim och sanktionerade landet, men samtidigt vägrade att kalla det pågående Donbasskriget ett krig. Denna strategi övergavs efter fullskaliga invasionen, då EU tydligt tog Ukrainas sida. Raik et al. ser det som ett stort steg i EU:s skift mot geopolitiskt aktörskap från sin traditionella roll som medlare och facilitator.

Multilateralisering och 'minilateralisering': Mellan 2014 och 2022 fortsatte EU "gömma sig" från konflikten och direkt diplomatisk kontakt mellan EU-Ryssland minskade kraftigt. EU:s sanktioner motiverades utifrån OSCE:s och FN:s principer (multilateralisering), inte utifrån direkt utifrån egna intressen. Samtidigt gav EU sitt stöd till Normandiefördraget, där

Frankrike och Tyskland deltog i fredsförhandlingar med krigande parterna ('minilateralisering').

Stödja Ukrainas reformer och resiliens: Sedan 2004 identifierar Raik et al. en bred konsensus inom EU åt att ”hjälpa Ukraina hjälpa sig självt”, oberoende av situationen med Ryssland. Stödet växte kraftigt med associationsavtalet 2014, och det hjälpte öka ukrainska statens effektivitet och samhällets resiliens på flera olika sätt.

Öppna hela verktygslådan: EU:s reaktion till fullskaliga invasionen beskrivs som en mobilisering av EU:s hela utrikes- och säkerhetspolitiska verktygslåda, och Ukrainas medlemskapsambitioner accepterades. EU:s verktygslåda har till och med inkluderat militärt stöd, dock har överlägset största leverantören av militärt stöd varit USA. Raik et al. lägger även märke till kommissionens roll som EU:s ledare under krisen, samt dess uppvisade förmåga att diplomatiskt koordinera med likasinnade aktörer (USA, Storbritannien). Där tidigare strategier har sökt minska geopolitiska spänningar, har unionen nu sett sig självt tvingat till att motsätta sig Rysslands projekt med alla möjliga medel, och försvara det europeiska projektet som unionen ska representera. Unionen har uppvisat tydliga ambitioner för Europas framtida ordning, och har erkänt att unionens hårda makt behöver utvecklas för att försvara den ambitionen. Genom att stödja Ukrainas territoriella integritet och framtida medlemskap, har EU dessutom engagerad sig i en konflikt om sina egna framtida gränser. Raik et al. drar slutsatsen att Europeiska unionen har blivit en mer relevant och geopolitiskt aktiv aktör, även om den fortfarande inte kan agera helt självständigt, givet dess beroende på USA:s militära medel.

Avslutningsvis har relationen mellan EU och Ukraina länge fascinerat forskare. Med fullskaliga invasionen av Ukraina har 'hela verktygslådan' öppnats för Ukraina, och EU:s aktörskap har skiftats till att inkludera en konfrontativ, geopolitiskt medveten, aspekt. Denna uppsats ämnar bidra till diskussionen genom att undersöka den ”verktygslådan”, och därmed öka förståelse för vilken roll EU kan spela som skyddsgivare.

3. Vindskyddsteorin

Detta kapitel sammanfattar vindskyddsteorins tillväxt och förklarar teorins centrala argument och beståndsdelar. Det är denna teori som senare operationaliseras och används för analysen. Vindskyddsteorin grundas i litteraturen om småstaters internationella relationer. Thorhallsson (2010) förklarar hur Islands avsaknad av skydd ledde till särskilt besvärliga konsekvenser efter finansiella krisen 2008. En senare studie om krisens effekter skiljer tydligt mellan politiskt och ekonomiskt skydd, och småstaters behov av skydd förklaras som en konsekvens av de otillräckliga interna buffrar (Thorhallsson & Rebhan, 2011). Det politiska skyddet rör diplomatiskt och militärt stöd, medan det ekonomiska skyddet innefattar ekonomiska medel, exempelvis tillgång till gynnsamma lån, valutaunioner och hjälp från externa centralbanker. Konceptet om samhälleligt skydd introduceras kort därefter och beskrivs som tillgång till externa kulturella och ideologiska utvecklingar (Thorhallsson, 2012; Bailes et al., 2013). Det anses nödvändigt för att ett samhälle ska kunna undvika stagnation och isolation, en särskilt stor fara för mindre samhällen. Den teorin som successivt bildats med dessa studier ges en konkret form som ”alliance shelter theory”, vilket genom att skapa ett ramverk som bättre förklarar småstaters allianser utmanar neorealismen och traditionell alliansteori (J. K. Bailes et al., 2016). Skyddsteorin skiljer sig från traditionella rationalistiska teorier grundläggande antaganden, då småstater anses agera utifrån en logik som avviker den som större stater följer, och inrikespolitiska omständigheter anses kunna spela en lika stor roll som de utrikespolitiska i att bestämma småstaters skyddssökande.

Thorhallsson (2019) ger vindskyddsteorin sin nuvarande form med boken *Small States and Shelter Theory*. Denna studie utgår framöver från Thorhallssons bok när den refererar till ”vindskyddsteori”. Thorhallsson menar att teorier om internationella relationer främst reflekterar stora staters utrikespolitik och kan därmed inte förklara småstaters agerande (s. 16–17, 19, 26). Teorin grundas i påståendet att småstater lider av ofrånkomliga inrikespolitiska och utrikespolitiska sårbarheter, vilka de inte kan bemöta genom att bygga en stark nog intern buffert. Dessa leder till att de agerar enligt fundamentalt annorlunda logiker jämfört med större stater. För att kunna kompensera för sina sårbarheter söker de skydd bland större stater och internationella organisationer. Skyddet kan variera i sin natur, det kan reducera risken för kriser, bistå när krisen inträffar och hjälpa småstaten återhämta sig efter krisen. På grund av deras interna och externa sårbarheter, är småstater mer villiga att ge upp delar av sin suveränitet för skydd (s. 24–26).

Thorhallsson identifierar tre fundamentala typer av skydd, det politiska, det ekonomiska och det samhällseliga, samt motsvarande sårbarheter. En utförlig genomgång görs nedan om dessa typer av skydd och vad de innebär, vilket förutom att förklara de teoretiska koncepten även agerar som ett första steg i operationaliseringen av teorin.

3.1.1. Politiskt skydd

Inom kategorin politiskt skydd inkluderar Thorhallsson det skyddet som småstater söker för att kompensera för sina sårbarheter i militär styrka, diplomatisk kapacitet och inrikespolitiska institutioners förmågor.

Militär makt: Som följd av sin storlek har småstater tillgång till begränsade militära resurser och behöver därmed söka skydd från aggression. Det enklaste exemplet är trovärdiga militära allianser med andra stater. Thorhallsson noterar hur småstater kan använda alliansen till egen fördel trots att de beror på den större aktören för sin säkerhet, eftersom småstatens krav, vilka kan vara avgörande för småstaten, kan innebära bara relativt små kostnader för den stora staten. En småstat kan också skyddas indirekt av att existera i en miljö med starka internationella normer som fördömer och straffar hot om eller bruk av våld. Thorhallsson nämner också "mjukare" internt säkerhetsskydd, exempelvis det stödet som EU ger i frågor som kriminalitet, gränskontroller och terrorism (s. 26–29).

Diplomatiskt och normativt skydd: Småstater besitter begränsade diplomatiska resurser och internationellt inflytande. Utrikestjänstens brister kan reduceras genom medverkan inom internationella organisationer. Inom dessa organisationer brukar medlemmarnas rättigheter formaliseras, vilket minskar den hårda maktens inflytande i förhandlingar. De regler och normer som etableras genom internationella organisationer gynnar småstater oproportionerligt mycket, då det hjälper säkra deras överlevnad och välbefinnande. Multilateralismen inom internationella organisationer minskar diplomatins transaktionskostnader, det ökar trovärdigheten för överenskommelser, och frigör byråkratiska resurser. Småstater kan därmed också interagera med fler aktörer än de annars skulle ha råd med bilateralt. Småstater kan även söka goda relationer med större stater i förhoppningen om diplomatiskt stöd och resursdelning, eller slå samman sina resurser med andra småstater (s. 29–32).

Inrikespolitiska institutioners förmågor: Småstater spenderar mer per capita för att upprätthålla sin stat, de hindras av en brist på specialiserad personal och forskningskapacitet, de behöver hantera starkare ekonomiska intressegrupper, och de har svårare att upprätthålla en

stark demokrati, på grund av sin relativa storlek. Dessa sårbarheter kan mildras med internationellt stöd. Thorhallsson ger ett antal exempel, bland dessa EU:s roll i östeuropeiska demokratiseringsprocesser efter kalla kriget, utvandringens demokratiserande effekt och multilaterala samarbetens effektivisering av inrikespolitiska institutioner (s. 32–35).

3.1.2. Ekonomiskt skydd

Småstaters ekonomi gör de mer sårbara till ekonomiska chocker och mer beroende av import och export. Därmed söker småstater ekonomiskt skydd, vilket kan uppnås på ett flertal sätt, exempelvis marknadstillgänglighet, gynnsamma lån, direkt ekonomiskt stöd, valutaunioner, osv.

Marknadstillgänglighet och handel: Relativt till större stater brukar småstater brista i resurstillgänglighet och ekonomisk kapacitet. För att konkurrera internationellt behöver mindre ekonomier specialisera sig, vilket gör de mycket mer beroende av tillgång till utländska marknader jämfört med större diversifierade ekonomier. Det är därmed generellt sett till småstaters relativa fördel att minska antalet handelsbarriärer, genom exempelvis tullunioner, gemensam marknadsreglering och medlemskap i internationella handelsorganisationer. Det mest långgående exemplet är Europeiska unionen, med gemensam marknad, reglering och valuta för nästan alla medlemmar (s. 35–38).

Ekonomiskt stöd i kristid: Småstater är mer beroende av internationella marknader och de har färre tillgängliga resurser för att övervaka och reglera den finansiella sektorn, vilket gör de mer sårbara till ekonomiska kriser. När väl en ekonomisk kris inträffar är det också svårare för småstater att finansiera en respons med sina egna knappa finansiella resurser. Det är därmed viktigt för småstater att ha tillgång till lån och direkt ekonomiskt stöd (s. 38–40).

3.1.3. Samhälleligt skydd

Utöver de ekonomiska och politiska svårigheterna småstater står inför, är de också svårare att undvika samhällelig stagnering. En mindre befolkning innebär starkare förankrade intressen och svagare demokratiska kontroller, vilket gör det enklare att åsidosätta störande idéer. Därutöver är det ekonomiskt ohållbart för en mindre stat att upprätthålla forskning och utveckling på liknande nivåer som större ekonomier. Därmed behöver mindre samhällen åtkomst till idéer från utlandet för att kunna undvika stagnering, vilket är det samhälleliga skyddet. Idag är världen särskilt globaliserat och det är därmed möjligt att underskatta

småstaters behov av samhälleligt skyddet. Avbryts den kopplingen till utländsk kultur och innovation påverkas småstater mer över tid. Thorhallssons beskriver samhälleligt skydd som en passiv effekt av interaktion mellan samhällen, men det finns specifika program som kan exemplifiera samhälleligt skydd, som utbytesprogram mellan länder, och tillgång till högre utbildning för studenter från utlandet (s. 40–43).

Thorhallsson kategoriserar även ontologiska säkerhetsfrågor, relaterade till status och identitet, som del av samhälleligt skydd, dock förblir ontologiska frågor en relativt outvecklad och oanvänd aspekt av teorin inom boken. Thorhallsson (s. 25) skriver följande inom introduktionen till kapitlet om sin vindskyddsteori:

Small states also seek social relations with other societies in order to obtain recognition of their own status [...] and act in ways to ensure the small state's ontological security, i.e. security of Self.

3.1.4. Kostnader

Skydd är inte kostnadsfritt för småstaten. Kostnader förekommer alltid i relationer mellan små och större stater, vilka en småstat väljer att söka beror på uppfattad kostnad kontra nytta (s. 45). Thorhallsson menar dessutom att de förbindelser som innebär en högre kostnad än nytta bör inte kategoriseras som skydd (s. 49). Vad kostnaden är kan variera. Större stater kan försöka använda sitt inflytande för att påverka småstatens inrikespolitik, och de småstater som allierar sig behöver troligtvis kompromissa sin utrikespolitiska autonomi. Vissa kostnader kan vara oavsiktliga men oundvikliga, kultur och idéer från större samhällen kan påverka mindre samhällen, problematiseras, och leda till känslan att det tränger ut den lokala kulturen. (s. 45) Även medverkan i ett flertal internationella organisationer kan vara problematiskt om det tar fler resurser än de ger och gör det administrativa resursbristen värre (s. 45–46). Thorhallsson betonar att skyddade småstater är varken formellt jämställda den större skyddsgivaren eller formellt underlydande, det befinner sig mellan båda poler (s. 48).

4. Tillvägagångssätt

4.1. Metod & Material

Fallet om EU:s vindskydd av Ukraina studeras genom en kvalitativ innehållsanalys av texter relevanta till fallet. Innehållsanalysen är en metod som innebär systematisk kategorisering av materialet i mån att besvara bestämda forskningsfrågor (Bergström och Boréus, 2012). Den passar för bredare, hellre än djupare, analyser av den valda texten (Bergström och Boréus, 2012). Metodens grundläggande beståndsdel är kodschemat, vilket ska anpassas till det valda materialet och forskningsfrågan (Schreier, 2014). Kodschemat består av kategorier, de frågor eller aspekt som forskaren avser studera, och subkategorier, de svar eller information inom materialet relaterade till kategorierna (Schreier, 2014). Innehållsanalys kategoriseras som antingen mer kvantitativa eller kvalitativa, men skillnaden är inte absolut. Medan den kvantitativa räknar manifesta textaspekter i generellt större mängder text, är kvalitativa versioner av metoden bättre anpassad för att beskriva innebörden av mer kontextberoende, eller dold, data (Schreier, 2014; Bergström och Boréus, 2012).

Metoden grundas i kvalitativa innehållsanalytiska metoden och har justerats till studiets syfte. Fallet analyseras med hjälp av ett kodschema, en operationalisering av vindskyddsteorin som vidare anpassats under materialinsamlingsprocessen. Texten bryts upp i mindre sektioner utifrån de åtgärder texten beskriver, och genom noggrann läsning analyseras bitarna text utifrån kodschemat. Insamlade informationen skrivs ner, och grupperas med resten av insamlade informationen om den åtgärden. Utifrån denna textanalys studeras EU:s åtgärder, och till slut förs en diskussion om EU:s vindskydd av Ukraina. Metoden är designad på detta sätt för att kunna identifiera relevanta aspekter av EU:s skydd och bidra till uppsatsens syfte.

Textmaterialet utgörs av texter hämtade från EU:s officiella hemsidor, specifikt olika informativa artiklar relaterade till studiens ämne från kommissionen (ec.europa.eu) och rådet (consilium.europa.eu). Valet motiveras av behovet på trovärdig, aktuell och fullständig information om EU:s skydd till Ukraina. Vilka specifika artiklar och sidor som inkluderas i materialet har utgått från två centrala sidor, kommissionens *EU Solidarity With Ukraine* och rådets *EU:s response to Russia's war of aggression against Ukraine*. Utifrån dessa hemsidor kan ett nät av länkar till informativa artiklar, pressmeddelanden och dokument skapas som hjälper fylla i information om EU:s åtgärder. Centrala sidorna ger bra och grundläggande information om EU:s diverse åtgärder, vilket används för att börja identifiera de olika

åtgärderna och fylla ut kodschemat för åtgärden. Centrala hemsidorna är dock främst användbara eftersom de innehåller länkar till dedikerade hemsidor med ytterligare information om olika åtgärder, och hemsidorna som hjälper fylla i kodschemat för en åtgärd blir del av materialet. Även dessa hemsidor länkar vidare till mer information, och processen fortsätter tills nog med information om varje identifierad åtgärd har samlats att kodschemat kan fyllas. Givet behovet på aktuell information är materialet tidsmässigt avgränsad till källor som uppdaterats senast mellan februari 2022 fram till augusti 2024, och i praktiken har alla textuella källor uppdaterats senast året 2024.

Det finns vissa avgränsningar i vad som kan förväntas av studien givet det valda materialet, eftersom det inte är avsett till att ge mer en relativt grundläggande information om EU:s åtgärder och program. Dessutom saknas det ukrainska perspektivet. Ukrainska källor skulle kunna sätta EU:s stöd i perspektiv, och verkar särskilt relevant för samhälleligt skydd. Avsaknaden av ukrainska källor beror på begränsningar i tillgänglighet och tid. Dessutom innehåller det redan valda materialet detaljrik nog information för studiets syfte.

4.2. Kodschemat – Operationalisering av vindskyddsteorin

Texten kodas enligt följande kodschema. Likt Schreiers (2014) beskrivning av ett kodschema, innehåller den kategorier och subkategorier, men följer Schreiers (2014) strikta definition av ett innehållsanalytiskt kodschema löst. Kategorin ”Effekt” agerar som en operationalisering av vindskyddsteorins vindskyddsformer, och kategorin ”Krav och Kostnader” baseras på vindskyddsteorins koncept om kostnader. Kategorierna ”Form och Medel” och ” Krav och Kostnader” är öppna kategorier, menade att kunna ta in all relevant information om åtgärden. ”Effekt” har förbestämda subkategorier, och individuella åtgärder kan kategoriseras som flera former av skydd samtidigt.

- Effekt: Vilken typ av vindskydd ger åtgärden till Ukraina?
  - Politiskt skydd
    - Militär makt: Det militära skyddet utgörs av åtgärder som direkt avser påverka skyddsmottagarens fysiska säkerhet positivt. Det kan innebära direkt stöd till landets försvarsmakt och försvarsförmåga, eller åtgärder som negativt påverkar skyddstagande statens militära motståndare.
    - Inrikespolitiska institutioners kapacitet: För att kategoriseras som inrikespolitiskt skydd, måste stödet bidra till effektiviseringen av

mottagande statens institutioner, eller frigöra statens administrativa börda genom resursdelning.

- Diplomatskt och normativt stöd: Det diplomatiska-normativa skyddet identifieras av direkt diplomatiskt stöd för mottagande statens intressen. En ytterligare aspekt av denna typ av skydd som kan vara svårare att påpeka innebär förstärkningen av fredliga, kooperativa normer bland internationella samfundet som dämpar användningen av traditionella maktmedel inom internationella relationer, vilket är oproportionerligt gynnsamt för mindre stater.
- Ekonomiskt skydd
  - Handel och marknadspolitik: Inom denna form av skydd ingår nedmonteringen av handelsbarriärer, till exempel frihandelsavtal, och andra åtgärder som har gynnsamma effekter för mottagande statens marknadspolitik.
  - Finansiellt stöd: Det finansiella skyddet utgörs främst av direkt finansiellt stöd till staten, i synnerhet under kristid.
- Samhälleligt stöd
  - Idéflöden: Denna form av skydd bör inte bara förstås som effekten av konkreta åtgärder, men den kan även ta den formen, exempelvis genom utbytesprogram och gemensamma forskningsprogram.
  - Identitetsbekräftelse: Det som utmärker denna form av skydd är huruvida skyddsgivande staten, genom sin retorik och sitt agerande, bekräftar mottagarens självuppfattade status. Det relevanta exemplet blir EU:s medlemskapsprocess, vilket agerar identitetsbekräftande för europeiska stater med liknande värderingar och en vilja att gå med i unionen.
- Form och Medel: Vad innebär åtgärden, vad gör EU? Vilka medel används?
- Krav och Kostnader: Vad kräver EU för sitt stöd? Vilka kostnader innebär det för Ukraina?

5. Analys och Diskussion

Textanalysens resultat, EU:s identifierade åtgärder, presenteras i ordning av politiskt, ekonomiskt och samhälleligt skydd. Kapitlet börjar med en genomgång av de identifierade åtgärder som utgör politiskt skydd. Det följs av en diskussion om utvecklingen av EU:s politiska skydd genom att diskutera både textanalysens resultat och tidigare forskningens skildring av relationen mellan EU och Ukraina. Processen upprepas för EU:s ekonomiska och samhälleliga skydd. Därefter diskuteras Ukrainas kostnader och krav för EU:s skydd. Slutligen sammanfattas textanalysens resultat, och en diskussion om vad EU:s utveckling som skyddsgivare i Ukraina indikerar om EU:s aktörskap och kapaciteter.

Politiskt skydd

Sanktioner mot Ryssland och individer – Militär makt

EU:s sanktionspaket mot Ryssland ämnar bestraffa Ryssland och dess eliter för invasionen, samt skadar Rysslands ekonomi och industriella bas. Sanktionerna mot Ryssland ska försvaga angriparens förmåga att finansiera kriget, samt undanhålla utrustning och material kritisk för underhållningen av dess militär förmåga. Sanktionerna mot individer ska påtvinga ytterligare politiska och ekonomiska kostnader mot Rysslands politiska eliter (Kommission B, Consilium A).

Ekonomiska sanktionerna inkluderar: Rysslands uteslutning ur finansiella marknader, frysningen av centralbankens tillgångar, ett vapenembargo, riktade exportförbud för varor som bidrar till Rysslands militärindustriella kapacitet samt importförbud för viktiga ryska inkomstkällor, restriktioner och riktade förbud inom energi- och transportsektorn, samt förbudet för vissa ryska medier att sända inom EU. Utöver dessa sanktioner är EU med i G7 Oljepristaxskoalitionen, som avser dämpa Rysslands oljevinster utan att destabilisera globala energimarknader. EU har även sanktionerat Belarus, Iran och Nordkorea för deras roll i konflikten. (Kommission J, Consilium A)

Utredning av folkrättsbrott – Diplomatskt och normativt stöd

EU och dess medlemmar stödjer ett antal åtgärder för att utreda Rysslands krigsbrott och aggressionsbrott. Dessa inkluderar medlemsstaters stöd till Ukraina i utredningen av mer än 69 000 incidenter av påstådda krigsbrott, och kommissionens finansiella stöd till ICC (€10 miljoner) och Ukrainas åklagarmyndighet (€6 miljoner). Kommissionens arbetar med

internationella samfundet för att skapa en tribunal som kan utreda och åtala Rysslands aggressionsbrott. (Kommission C)

Europeiska fredsfaciliteten, EUMAM och produktionskapacitetökning – Militär makt

EU:s medlemmar har stöttat Ukraina med €39 miljarder i militärt stöd. Genom Europeiska fredsfaciliteten har EU finansierat provisionen av militärutrustning från sina medlemmars befintliga lager och gett stöd till medlemsstaters gemensamma produktion av ammunition och robotar åt Ukraina. Totala finansiella stödet genom fredsfaciliteten uppgår till €11,1 miljarder, vilket kan jämföras med EU-medlemmars €39 miljarder i totalt militärt stöd. Programmet *ASAP, Act in Support to Ammunition Production*, ger ytterligare €500 miljoner åt produktionen av ny ammunition. Vidare har 52 000 ukrainska soldater tränats genom programmet EUMAM Ukraina, vilket finansierats med €362 miljoner. (Kommission D, Consilium B)

Europeiskt stöd för ukrainska reformer – Inrikespolitiska institutioners kapacitet

EU:s stöd för Ukrainas integrationsprocess och reformeringsprocessen det kräver har ökat efter Rysslands fullskaliga invasion. EU öppnade för ukrainskt medlemskap kort efter invasionen, och processen har resulterat i flera snabba reformer i Ukraina (Kommission H). EU planerar att utöka det stödet med åtgärder finansierade under Europafacilitetens tredje pelare (Kommission E). Även tillgång till själva Ukrainafaciliteten är villkorsberoende, och kräver ekonomiska, juridiska och institutionella reformer (Kommission F).

Diskussion om EU:s politiska vindskydd av Ukraina

Politiskt skydd innan fullskaliga invasionen

Thorhallssons (2019) politiska skydd inkluderar tre typer av sårbarheter och skydd som egentligen är rätt annorlunda från varandra, det militära skyddet, det diplomatiska-normativa skyddet och inrikespolitiska institutioners kapacitetsutveckling (härunder 'institutionella'). Teorin förutser att småstaters säkerhetspolitiska sårbarhet, en konsekvens av deras relativa litenhet, leder de till att söka säkerhet genom större aktörers skydd.

Teorins logik reflekteras i EU:s och Ukrainas historiska relation. NATO ansågs vara en kontroversiell fråga även efter Krim, och Ukraina "finlandiserade" sin relation till Ryssland, fortsatte följa EU:s Gemensamma Utrikes- och Säkerhetspolitik (GUSP) och sökte bilateralt samarbete för att förstärka sin militära förmåga (Samokhvalov, 2015). Medlemskap i Europeiska unionen har länge varit ett långsiktigt mål för den ukrainska politiken, delvis på

grund av unionens potential som motvikt till ryskt inflytande i landet, en roll unionen har varit ointresserad i (Wolczuk, 2016). Ukrainas säkerhetspolitiska agerande kan skildras som försiktigt politiskt vindskyddssökande, i militära planer genom att söka bilateralt stöd, och i det diplomatiska-normativa samt institutionella genom att söka integration med EU.

Flera händelser indikerar att EU:s diplomatiska-normativa och institutionella skydd ökade stadigt efter händelseförloppen 2014. Wolczuks (2016) analys drar slutsatsen att Ukraina lyckats "bryta sig in" i EU:s kulturella ordningsgräns som följd av kriget, och institutionella ordningsgränsen med associationsavtalet, utvecklingar som utifrån vindskyddsteorin kan förstås som ett förstärkande av normativt-diplomatiskt respektive institutionellt skydd. Raik et al. (2024) analyserar EU:s kontrollerade reaktion till Rysslands invasion av Krim och medverkan i Donbasskriget. EU sanktionerade och diplomatisk utfrysade Ryssland, samt vägrade erkänna Rysslands invasion av Krim, men skickade inte vapen och fortsatte söka ekonomisk interdependens med Ryssland. Dessa åtgärder kan tolkas som att EU punkterade sitt diplomatiska och normativa stöd till Ukraina, även om de vägrade att erbjuda starkare, militärt, stöd. Raik et al. diskuterar även EU:s stärkta stöd till Ukrainas reformprocess genom associationsavtalet, ett solklart exempel av institutionellt vindskydd. Sett utifrån vindskyddsteoretiska ramverket, stärktes EU:s diplomatiska och normativa skydd av Ukraina efter invasionen, och unionen utökade sitt stöd för Ukrainas inrikespolitiska reformer.

EU:s förstärkta diplomatiska-normativa stöd till Ukraina, och mer indirekt det institutionella stödet, kan argumenteras ha varit en av faktorerna som ledde till EU:s monumentala reaktion vid fullskaliga invasionen, relativ till dess reaktion till händelserna 2014. EU:s självförståelse som en särskild aktör med uppdraget att upprätthålla fred i Europa (Della Salla, 2023) interagerade med Ukrainas långsamma integration i Europas kulturella och institutionella strukturer för att forma ett diplomatiskt-normativt skydd. Rysslands invasion aktiverade den resulterande 'normativa snubbeltråden', och tidigare diplomatiska-normativa stödet hade därmed effekten att förstärka EU:s vilja att agera. Krisens enande effekt stärkte kommissionens makt att stödja Ukraina och sanktionera Ryssland (Bosse, 2022; Håkansson, 2023). Denna analys passar in i Thorhallssons teori, då diplomatiskt-normativt skydd inkluderar förstärkandet av internationella normer genom internationella organisationer, som ett sätt att öka småstaters överlevnadschanser i en anarkisk värld.

EU:s politiska skydd sedan invasionen

EU:s diplomatiska-normativa skydd av Ukraina är svårare att se direkt som åtgärder. EU:s finansiella och byråkratiska stöd åt krigsbrottsutredningar och inrättandet av en särskild tribunal har klassificerats som diplomatiskt-normativt, eftersom det explicit visar EU:s stöd för det etablerade regelbaserade internationella systemet.

Rysslands invasion fick EU:s medlemsstater att enas om behovet för omfattande militärt stöd. EU:s militära skydd av Ukraina tar formen av program som finansierar medlemsstaters donationer och stödjer uppbyggnaden av militärindustriell förmåga i Europa, (delvis) till Ukrainas fördel. Även sanktionerna mot Ryssland har klassificerats som militärt skydd, eftersom dess avsedda effekt är att försvaga Rysslands krigsinsats och därmed stödja Ukrainas kamp för territoriell integritet och överlevnad. Den form som EU:s militära stöd av Ukraina har tagit reflekterar europeiska institutionernas kapaciteter. Europeiska unionen har inte egna militära förmågor att ge, i stället har Unionen finansierat medlemsstaternas köp av ersättningsutrustning, och därmed fått stater att stödja Ukraina mer än de annars hade varit bekväma med. Rent praktiskt är effekten att sprida skyddets kostnad mellan de som har mer utrustning att ge och resten av EU:s medlemmar. Trots EU:s avsaknad av militära förmågor, har unionen lyckats använda sin finansiella styrka för att samtidigt stödja Ukraina och sina medlemsstaters fysiska säkerhet.

EU:s finansiering av gemensam produktion visar kontinuitet för EU:s självförståelse som internationell aktör, samtidigt som det markerar EU:s expansion in i militärindustriell politik. EU:s program för gemensam produktion visar en vilja att kunna stödja Ukraina (och det egna försvaret) långsiktigt, samtidigt som det reflekterar EU:s fortsatta fokus för kooperativa lösningar som fördjupar interdependens mellan medlemsstaterna.

En identifierad åtgärd som utgör institutionellt skydd är EU:s stöd för Ukrainas reformprocess, exempelvis under Ukrainafacilitetens tredje pelare, som presenteras med resten av Ukrainafaciliteten som en form av finansiellt stöd. EU:s institutionella skydd syns inte bara som enskilda åtgärder, det är också en konsekvens av EU-medlemskapets villkorsberoende process.

Ekonomiskt skydd

Makrofinansiellt stöd och Ukrainafaciliteten – Finansiellt stöd i kristid

Under perioden 2022-23 säkrades Ukrainas statsfinanser med tillgång till totalt €31,1 miljarder euro i förmånliga lån och bidrag, och liknande stöd erbjuds framöver under Ukrainafaciliteten. Stödet säkrar Ukrainas finansiella stabilitet och möjliggör Ukrainas fortsatta finansiering av viktiga icke-militära utgiftsposter, som sjukvård, utbildning och stöd för internflyktingar. Det säkrar Ukrainas fortsatta makroekonomiska stabilitet, stödjer Ukrainas förmåga att långsiktigt finansiera sitt krig och undviker ekonomisk kollaps vid EU:s gräns. (Kommission A)

Ukrainafaciliteten är ett finansiellt instrument med upp till €50 miljarder öronmärkta för Ukraina mellan åren 2024-27. Facilitetens tre pelare är: (1) Direkt finansiellt stöd – €38 miljarder euro lån och bidrag, (2) investeringsincitament som förväntas mobilisera upp till €40 miljarder euro i investeringar – €9,3 miljarder euro lån och bidrag, och (3) anslutningsstöd som avser stödja Ukrainas reformprogram. I skrivande stund har redan €13,8 miljarder (€12,2 miljarder under första pelaren, €1,5 miljarder under andra) tillgängliggjorts till Ukraina. (Kommission A; Kommission E)

Krav: EU:s finansiella stöd applicerar väldigt stark konditionalitet. Tillgång till Ukrainafaciliteten bortom första månaderna har berott på Ukrainas formulering av en omfattande reform- och investeringsplan utifrån vissa kriterier. 'Ukrainaplanen', som godkänts av EU:s institutioner, identifierar viktiga reformer som främjar Ukrainas tillväxt, skapar ett ramverk för landets återhämtning och modernisering, samt skyddar EU:s finansiella intressen genom att säkra en effektiv implementation av planen. Totalt identifierar planen 69 reformer och 10 investeringsprogram, som vidare bryts ner till 146 kvalitativa indikatorer. Dessutom krävs det att Ukraina uppehåller rättsstaten, följer demokratiska principer, och respekterar mänskliga rättigheter. (Kommission E; Kommission F)

Tillgång till inre marknaden – Gynnsam handels- och marknadspolitik

Ukraina har anslutits till EU:s program för den inre marknaden (SMP), vilket ska stödja ukrainska företag. Vidare har EU tillfälligt avskaffat importtullar och kvoter för Ukraina och Moldavien (Kommission A). Nya skyddsmekanismer innebär dock att vissa agrikulturella produkter omfattas av kvoter. (Consilium C)

Solidaritetskorridorer – Gynnsam handels- och marknadspolitik

EU:s solidaritetskorridorer, etablerade mars 2022, ämnar underlätta Ukrainas export och import med tredje länder genom att tillåta användningen av europeisk infrastruktur. Sedan dess värderas Ukrainas export och import genom korridorerna till €50 miljarder respektive €107 miljarder. Importerna består till stor del av militärt och humanitärt stöd till Ukraina. Ungefär €2 miljarder har samlats för att expandera dessa korridorer, med insatser från Europeiska kommissionen, Europeiska investeringsbanken, Europeiska banken för återuppbyggnad och utveckling, och Världsbanken. (Kommission A; Kommission G)

Energipolitiskt stöd – Gynnsam handel- och marknadspolitik

Redan Mars 2022 synkroniserades Ukrainas elnät med europeiska elnätet.

Naturgasledningarna som tidigare fört naturgas till EU används för att tillföra landet med en stabil källa energi. EU har även försett Ukraina med 10 000 generatorer och 35 miljoner LED-lampor. På kommissionens begäran tillgängliggjorde Energigemenskapen, bestående av EU och ett antal europeiska icke-medlemmar, €500 miljoner för att stödja ukrainska energisektorns mest brådskande behov. (Kommission A)

EU:s ekonomiska skydd av Ukraina – Analys

EU:s ekonomiska skydd innan fullskaliga invasionen

Thorhallssons (2019) ekonomiska skydd förutser att småstater söker skydd från ekonomiska chocker, och söker tillgång till större marknader eftersom de brukar importera och exportera mer än större länder. Ukraina är trots allt ett stort land, och blir bara relativt liten i jämförelse till både Ryssland och EU sedan 2004. Ukraina verkar inte ha varit särskilt motiverat till att söka just ekonomiskt skydd innan fullskaliga invasionen enligt Thorhallssons sårbarhetslogik, men har ändå sökt sig till större marknader i både Ryssland och inom EU. Det frihandelsområde (DCFTA) som etablerades med associationsavtalet ledde till ekonomisk integration med EU, men varken tidigare forskningen eller vindskyddsteorin verkar se internationell ekonomi som en särskilt känslig punkt för Ukraina, och associationsavtalet verkar ha varit mer intressant för sitt värde som institutionellt skydd (Samokhvalov, 2015; Wolczuk, 2016). Samokhvalov (2015) menar att Rysslands agerande efter att associationsavtalet signerades visar hur Kriminvasionen och Donbasskriget inte ens handlade om utebliven ekonomisk integration med Ukraina, det handlade om Rysslands upplevda kränkning av deras rättigheter som stormakt att förhandla med EU om ukrainska frågan. I alla

fall medförde associationsavtalet ökad ekonomisk integration mellan EU och Ukraina, ett tillstånd som nog gynnade Ukrainas ekonomiska utveckling.

EU:s ekonomiska skydd sedan invasionen

Fullskaliga kriget mot Ryssland har satt en otrolig press på ukrainska ekonomin, så att det definitivt är relevant att tala om ukrainska ekonomiska sårbarheter. EU har för sin del levererat enormt ekonomiskt skydd som hjälper lindra dessa sårbarheter. Kriget hotar Ukrainas tillgång till Svarta havet för att kunna exportera sina produkter, EU:s respons, solidaritetskorrider, ser till att Ukraina har ett alternativ för att kunna exportera sina produkter. Ukrainas (nästan helt) tullfria ingång till inre marknaden bygger på tidigare frihandelsområdet DCFTA, och lär hjälpa ukrainska producenter hitta nya marknader nu när ryska marknaden troligtvis inte är lika tillgänglig som den en gång var. Ukrainas energisystem, en central komponent i alla moderna ekonomier, har varit föremål för ryska attacker under kriget (se Novikov, 2024), och EU:s energipolitiska stöd hjälper stabilisera situationen.

EU:s ekonomiska styrka reflekteras i dess finansiella stöd av Ukraina, och rent materiellt är det ekonomiska skyddet det överlägset största av alla tre kategorier. EU:s stabiliserande åtgärder för Ukrainas ekonomi och statsfinanser är viktiga för ukrainska staten att skapa en trovärdig långsiktig krigsinsats. Det omfattande stödet är en av flera signaler för EU:s långsiktiga engagemang i Ukraina.

Givet hur snabbt facilitetens €38 miljarder i direkt stöd används just nu, €12,2 miljarder (32%) mellan Mars och Augusti 2024, är det dock troligt att EU kommer behöva tillsätta medel för att behålla den på samma nivå (Kommission E). Ukrainafacilitetens €50 miljarder för 2024-27 kan kontextualiseras för att få en bättre förståelse för EU:s kapacitet att finansiera Ukraina långsiktigt. Ukraina antog en budget för 2024 som förväntas vara 1,571 biljoner UAH i underskott (Ukrainas finansdepartement, 2024), ungefär €34,4 miljarder euro. Det kan jämföras med budgeten för forskningsprogrammet Horisont Europa, €93,5 miljarder för 2021-2027 (Kommission K), eller NGEU, det återhämtningsinstrument som Horisont Europa ingår i, med en budget på €806 miljarder för 2021-2027 (Kommission L). Så länge politiska viljan finns att subventionera Ukrainas krigsinsats, kommer EU troligtvis ha tillgång till de nödvändiga medlen för skydd av Ukrainas ekonomi och stabilisering av statsfinanser.

Samhälleligt skydd

Ukrainas EU-medlemskap – Identitetsbekräftande

EU öppnade för Ukrainas eventuella medlemskap direkt efter invasionen. Ukraina gavs ett antal krav och landets förmåga att snabbt integrera EU:s *acquis* under krigstid beskrivs som imponerande av kommissionen. Integrationsprocessen har varit snabb, bara två år senare öppnade EU anslutningsförhandlingar med Ukraina. Källan indikerar genom sin retorik att Ukraina ”är som oss” och att de är välkomna till det europeiska samhället som de anses tillhöra till. (Kommission H)

Krav: Ukrainas process har accelererats, men medlemskap kan förväntas behöva vänta tills Ukraina uppfyller kraven för medlemskap. Kommissionen anger ett antal krav skraddarsydda åt Ukraina som landet har gjort viktiga framsteg i (Kommission H):

- Rättssystemreformer
- Försvagandet av oligarkernas grepp
- Penningtvättsbekämpning
-
- Rättsliga styrelseorgansreform
- Skydd för nationella minoriteters rättigheter

Aktivering av massflyktsdirektivet – Idéflöden och identitetsbekräftelse

Massflyktsdirektivet antogs 2001, och aktiverades för första gången Mars 2022 för att garantera ukrainska flyktingars rättigheter och avlasta nationella asylprocesserna. Så länge direktivet gäller, har ukrainska flyktingar automatiskt rätt till uppehållstillstånd – eller rätten att flytta till ett annat EU land innan uppehållstillståndet ges – och tillgång till: arbetsmarknaden, lämpligt boende, välfärd, sjukvård, utbildning för personer under 18, familjeåterföreningsmöjligheter, banktjänster och begränsad rörelsefrihet inom EU. (Kommission I). Outnyttjade medel från sammanhållningsfonden, upp till €17 miljarder, har tillgängliggjorts för finansieringen av medlemsländernas stöd till flyktingar. (Kommission A)

Humanitärt stöd – Identitetsbekräftelse?

Följande lista är en samling av EU:s övriga humanitära program (Kommission A):

- EU:s kommission har tilldelat €860 miljoner till humanitära stödprogram inom Ukraina.

- Över 149 000 ton-stöd i form av direkta varor, med ett uppskattat värde över €884 miljoner, från medlemsstater och partners har levererats genom EU:s civilskyddsmekanism.
- Minröjningsåtgärder finansieras med €21,5 miljoner från EU:s budget – totalt €110 miljoner med medlemsstaters bidrag inräknade.
- Genom rescEU har material och stöd värderat till €157 miljoner levererats, vilket inkluderar medicinska förnödenheter och specialiserad utrustning för hanteringen av CBRN-hot. Därutöver har över 3 500 patienter transporterats till sjukhus runt om Europa för tillgång till specialiserad vård.
- Flera åtgärder, totalt €100 miljoner, ska stödja ukrainska barns utbildning. Bland dessa inräknas program för rehabiliteringen av skadade skollokaler, donationer av bussar och läroböcker, med mera.

Horisont Europa – Idéflöden

EU:s forskningsprojekt Horisont Europa öppnade ett kontor i Kyiv December 2023, och Ukraina medverkar i Horisont Europa och Euratoms forsknings- och utbildningsprogram, vilket ska hjälpa hålla i gång och utveckla ukrainsk innovation och forskning. (Kommission A)

EU:s samhälleliga stöd av Ukraina – Analys

Det samhälleliga stödet är nog den svåraste av Thorhallssons (2019) kategorier att definitivt identifiera. Grundläggande konceptet innebär att småstater behöver tillgång till utländska idéflöden, eftersom deras litenhet innebär sårbarheter i långsiktig innovation och kan leda till politisk stagnering. Dessutom inkluderar Thorhallsson ontologiska säkerhetsfrågor – här representerat som identitetsbekräftande åtgärder. I ukrainska fallet syns dessa logiker, men inte nödvändigtvis som följd av Ukrainas litenhet.

EU:s samhälleliga stöd innan fullskaliga invasionen

Wolczuk (2016) diskussion om EU:s kulturella ordningsgräns gentemot Ukraina påminner om Thorhallssons ontologiska aspekt av samhälleligt stöd. Wolczuk (2016) menar att EU kom att identifiera Europas liberala alternativ till det kommunistiska blocket, och trots kulturella skillnader kunde gemenskapen identifieras av gemensamma liberala värderingar. När kommunistiska alternativet väl försvann, och länder började söka sig till det liberala alternativet, fick europeiska gemenskapen makten att definiera ”Europa”. Det bildades en

kulturell ordningsgräns mellan de länder som EU ansåg vara europeiska (Norge, Polen, Schweiz), och resten av världen (Marocko, Ukraina), vilket resulterade i uppenbara skillnader för länders olika integrationsmöjligheter. Ukraina föll utanför EU:s kulturella väggar, vilket resulterade i en konstig ontologisk position för Ukraina, vars post-sovjetiska nationella identitet hade grundats i "Europeiskhet". Ukraina hamnade i ett sorts 'Europa bortom Europa' (Wolczuk, 2016). Ukrainas "Europeiska val" reflekterar Ukrainas fortsatta ambition att ingå i "Europa", men det lyckades inte nå upp till EU:s definition av Europa (Wolczuk, 2016). Situationen vände långsamt efter orangea revolution, och Ukraina identifierades över tid mer som ett till europeiskt land, en utveckling som associationsavtalet reflekterar. Den processen accelererade efter händelserna 2014, även om det inte ledde till medlemskapsmöjligheter. Denna beskrivning av händelseförloppen avslöjar Ukrainas försök att söka identitetsbekräftande skydd från unionen, ett skydd EU till en början inte var villig att ge. Associationsavtalet innebär därmed även samhälleligt stöd för Ukraina, genom att delvis erkänna Ukrainas europeiskhet och därmed deras partiella 'rätt' till integration.

EU:s samhälleliga stöd sedan invasionen

Ukrainas kandidatstatus, och EU:s acceleration av medlemskapsprocessen, agerar som ett fullständigt erkännande av Ukrainas europeiska identitet efter invasionen. Vidare indikerar aktiveringen av massflyktsdirektivet, när den inte aktiverats för tidigare kriser, att ukrainare har fått en speciell roll för den europeiska gemenskapen som berättigar ytterligare stöd. EU:s humanitära åtgärder kan också inkluderas som en indikation av ukrainares särskilda position. Det studerade materialet är fyllt med referenser av Ukrainas europeiskhet. Ledande EU-politiker har även gett flera uttalanden om Ukraina som inte bara erkänner Ukrainas europeiska identitet, utan även utgår från det för att göra Ukrainas kamp till en europeisk kamp och legitimera EU:s skydd av Ukraina:

“Since Maidan, you, the Ukrainian people, have made the brave and free choice of liberty, democracy and rule of law. And today, you are resisting fiercely and heroically. You are defending your land and your dignity. You are defending your freedom and your children, your integrity and your democracy. It is also the dignity, the freedom and the democracy of the whole of Europe that is under attack, and that you are defending. That is why we in the EU have a political and moral duty to rise to this historic challenge.” – Europeiska rådets president Charles Michel, 2022

Utöver det identitetsbekräftande skyddet kan även EU:s samhälleliga skydd relaterad till idéflöden identifieras i åtgärder. Ukrainas delaktighet i programmet Horisont Europa och Euratoms forsknings- och utbildningsprogram hjälper Ukrainas innovations- och forskningssektor under krigstiden. Även EU:s aktivering av massflyktsdirektivet och stöd till 4 miljoner ukrainare har potentialen att agera som en källa för idéflödesskydd, då de ukrainare som eventuellt återvänder till Ukraina kommer ta med sig hem sina upplevelser om europeiska samhällen.

Kostnaden för EU:s skydd

Thorhallssons teori förutsätter kostnader för stormakters skydd, och EU:s skydd avviker inte. Analysen om EU:s politiska, ekonomiska och samhälleliga skydd visar att EU är långsiktigt engagerat i Ukraina, och avser eventuellt låta Ukraina ansluta sig i unionen. EU:s skydd kräver att Ukraina fortsatta reformera deras lagstiftning och samhälle, för att anpassa sig till EU:s *acquis*. Rysslands invasion gav Ukraina chansen att söka medlemskap, och staten behöver nu lydigt efterleva EU:s krav för fortsatta reformer under krigstid. Det kan dock argumenteras inte utgöra en kostnad alls, eller till och med en form av skydd, vilket komplicerar bilden. Det är Ukraina som ansökt om medlemskap, påbörjat processen, och sedan länge sökt EU:s stöd för reformer (se Wolczuk, 2016, s. 62-63). Det gör EU:s stöd intressant, eftersom EU:s krav för efterlevnad kan mycket starkt argumenteras vara stöd till inrikespolitiska institutioner, i stället eller samtidigt som det utgör en kostnad.

Ukrainas beroende på EU för sin säkerhet ställer de trots allt i särskilt svag position att förhandla fram villkor för sitt medlemskap, och det kan behöva genomföra reformer eller gå med i samarbeten tidigare än vad som är i Ukrainas nuvarande intressen. Dessa kostnader är dock hypotetiska, och alla EU:s krav som kan noteras i litteraturen förstås nog mer som en form än stöd än som en kostnad av det ukrainska samhället. En mer intressant kostnad är faktumet att EU:s fortsatta stöd av Ukraina beror på medlemmarnas fortsatta konsensus att stödja Ukraina. Det gör Ukrainas säkerhet beroende på flera staters stöd. Polen, Ungerns och Slovakien hindrade exporten av Ukrainas spannmål (se Politico, 2023), och deras intressen behövde därmed tillmötesgå för att säkra fortsatt stöd genom solidaritetskorridorerna. Det är möjligt för flera av dessa situationer att uppkomma, och så länge Ukraina är beroende på europeiska staterna kommer de förhandla utifrån en underlägsen position.

Slutsatser och diskussion

EU:s skydd av Ukraina

Textanalysen har identifierat åtgärder inom alla tre av Thorhallssons vindskyddskategorier. Det viktigaste politiska skyddet utgörs av omfattande militärt stöd från EU:s medlemsstater, delvis finansierat och förstärkt av EU:s finansiering, och EU:s stöd för ukrainska reformer. Under diskussionen har det även argumenterats att EU:s diplomatiska-normativa skydd av Ukraina efter händelserna 2014 förstärkte EU:s reaktion när fullskaliga invasionen började. EU:s ekonomiska skydd av Ukraina är väldigt omfattande, och inkluderar finansieringen av ukrainska staten, åtgärder som säkrar Ukrainas tillgång till utländska marknader, och stabiliseringen av det ukrainska energisystemet. Det samhälleliga skyddet till Ukraina syns i EU:s erkännande av Ukrainas medlemskapsambitioner och aktiveringen av massflyktsdirektivet. Dessutom har EU stöttat Ukrainas forskningssektor genom att inkludera Ukraina i forskningsprogrammet Horisont Europa.

EU:s skydd över tid

Utöver textanalysens resultat, har tidigare forskningens slutsatser använts för att kontextualisera EU:s politiska, ekonomiska och samhälleliga skydd av Ukraina utifrån vindskyddsteorins principer. Poängen med dessa diskussioner har varit att kunna forma en mer fullständig förståelse för vad som förändrades av kriget, och därmed kunna bidra till akademiska diskussionen om utvecklingen av EU:s aktörskap. Diskussionen avslöjar EU:s gradvisa utökande av politiskt och samhälleligt skydd åt Ukraina innan fullskaliga invasionen. Ukrainas långa process till att försöka erkännas som ett 'Europeiskt' land enligt EU:s definition ledde eventuellt till associationsavtalet, och Ryska kriget accelererade den processen, så att Ukraina eventuellt omfattades av EU:s diplomatiska och normativa skydd. Det EU väl ser när invasionen börjar är ett misslyckande att hålla freden i Europa, och drastiskt förändrar sin politik gentemot både Ryssland och Ukraina. Nya målet gentemot Ryssland blir att frikoppla Europeiska ekonomin från angriparen, straffa landet och försvaga dess långsiktiga militära förmåga. Ukrainas europeiska identitet bekräftas, vilket resulterar i landets kandidatstatus. Dessutom frångås EU:s traditionellt icke-geopolitiska roll, medlemmarna enas om att stödja landets krigsinsats både genom direkt stöd till försvarsmakten och indirekt genom att hjälpa hålla ukrainska ekonomin vid liv och förstärka ukrainska institutioner inför ett eventuellt medlemskap.

EU – En geopolitisk aktör?

Uppsatsen analys har gått över EU:s stöd till Ukraina sedan fullskaliga kriget, och även diskuterat hur det stödet utvecklades innan kriget. Utifrån det kan det föras en diskussion om EU:s utveckling som internationell aktör och skyddsgivare.

Den stegvisa utvecklingen av EU:s skydd stödjer argumentet för en begränsad utveckling av EU:s 'geopolitiska' aktörskap. Författarens tolkning av resultaten är att krigets främsta effekt har varit att ena europeiska stater i sitt stöd till Ukraina och motsättning till ryska ambitioner. EU:s roll har varit att koordinera och fördjupa det europeiska stödet till Ukraina, samt sprida skyddets kostnader. EU:s åtgärder reflekterar EU-medlemmarnas enade syn i frågan, inte utvecklingen av en självständig aktör. En annan aspekt att överväga är Ukrainas europeiska status. Om kriget befann sig i en annan världsdelen skulle EU:s reaktion troligtvis inte varit lika radikal, och det finns få skäl att tro att EU:s nyfunna geopolitiska roll skulle per automatik utvidgas till andra geografiska områden om det inte finns ett särskilt skäl för europeiska stater att enas i frågan.

EU:s militära skydd av Ukraina är en innovation för europeiska projektet, men EU är fortfarande svagt i det området. Raik et al. (2024) noterar att EU:s medlemsstater inte har kunnat själva förse Ukraina med det militära stödet det behöver, och menar att det avslöjar Europas fortsatta beroende på amerikanska militära styrkor för sin säkerhet. Det gör det svårt för EU att agera självständigt, och även nu i Ukraina beror EU:s möjlighet att effektivt stödja Ukraina på USA:s fortsatta militära stöd. Utan det stödet har unionen svårt att ge Ukraina de militära medlen de behöver för att effektivt bekämpa Rysslands armé. EU:s finansiering av utökandet av Europeiska militärindustriell kapacitet är en början i den kostsamma processen som kommer behövas för att kunna täppa det hålet i EU:s kapacitet som skyddsgivare för Ukraina. I alla övriga skyddsområden, verkar EU vara väl-utrustat att stödja Ukraina så länge politiska viljan hos medlemsstaterna håller.

Trots EU:s begränsade utveckling visar krisen att kommissionens kan ta en ledande roll under kristider, och det omfattande stödet som har tillgängliggjorts till Ukraina genom EU:s juridiska struktur, byråkrati och finansiella styrka visar att medlemmarnas konsensus skapar genom EU en geopolitisk aktör som är större än summan av dess delar. Ukraina utgör EU:s mest omfattande fall av vindskydd, och inkluderar militära åtgärder, något som tidigare inte har existerat. Krisen har expanderat EU:s integrationsprojektet till det militärindustriella

området, och EU:s roll som koordinator av så omfattande stöd och sanktionsprojekt innebär en innovation, vilket kan forma ett prejudikat för framtida europeiska (säkerhetspolitiska) kriser.

6. Diskussion

Uppsatsen ämnar bidra till diskussionen om förändringar till EU:s aktörskap och dess 'geopolitisering', först genom att tillföra ett empiriskt bidrag och sedan genom att diskutera vad forskningens resultat medför till diskussionen. Resultaten från en textanalytisk studie av EU:s självutgivna material har tillsammans med information från tidigare forskningen använts för att försöka förstå hur EU:s roll som skyddsgivare i Ukraina har förändrats, och vad det innebär för EU:s internationella aktörskap. Diskussionens slutsats har varit att den mellanstatliga dynamiken i EU:s säkerhetspolitik fortfarande är kvar, men att krisen har lett till viktiga innovationer i procedur och förändringar i mentalitet som innebär vissa förändringar i EU:s eventuella aktörskap.

Studiens resultat och diskussion ämnar bidra till förståelse för EU:s förändrade 'geopolitiska' roll. Uppsatsens analys av EU:s skydd av Ukraina är för smal för att kunna generalisera alltför mycket om EU:s förändringar eller riktning. Därför har tidigare forskningen om EU:s roll inkluderats, genom att diskutera historien om EU:s skydd av Ukraina har diskussion kunnat nå mer välgrundade och lite mer generaliserbara slutsatser, eftersom reaktionen till kriget, och stödet till Ukraina, kan kontextualiseras inom EU:s historiska utveckling.

Vindskyddsteorin har använts för att ge ett ramverk för kategoriseringen av skydd och för att underlätta jämförelsen mellan tidigare skydd och EU:s nuvarande åtgärder. En nackdel med att använda vindskyddsteorin för denna studies syfte är att det egentligen är menat att analysera småstaters agerande, inte skälen bakom stormakters skäl att tillgängliggöra skydd, vilket möjligtvis begränsas dess nytta i diskussionen om EU:s aktörskap. Å andra sidan har den varit användbar i sin givna roll inom studien, identifiera, kategorisera och analysera EU:s åtgärder. Exempelvis underlättar det analysen av EU:s stegvisa upptrappning av stöd från inget skydd, till diplomatiskt-normativt skydd efter 2014, fram till det omfattande skyddet som EU tillgängliggjort efter invasionen 2022, då det förser analysen med dessa koncept. Analysen av EU:s skydd av Ukraina och dess utveckling över tid kan även bidra till vindskyddsteoretiska litteraturen, även om det inte utgör uppsatsens huvudsakliga bidrag. Fallet är relativt unik utifrån det perspektivet, Ukraina utgör inte riktigt en småstat i traditionell mening, men har ändå uppvisat starka skyddssökande tendenser. Det kan argumenteras att det ukrainska fallet inte behöver begränsas till analysen av väldigt små stater (Island), och att dess principer kan användas för att förstå även större staters agerande, så

länge de fortfarande är relativt små jämfört med sina grannar. Det ukrainska fallet verkar visa att det bara krävs en viss nivå av relativ litenhet för att vindskyddsteorins principer ska börja gälla, åtminstone för de flesta av Thorhallssons beskrivna sårbarheter. Dessutom har vindskyddsteorin, såvitt jag vet, inte använts för att analysera skydd under krigstid förut, och krigens logik innebär en förstärkning av alla de svagheter och sårbarheter en stat redan innehar.

Avslutningsvis kan framtida forskning om EU:s behandling av andra europa-nära stater, som efter kriget har fått kandidatstatus (till exempel Georgien och Moldavien) hjälpa med att öka förståelsen för EU:s aktörskap efter fullskaliga invasionens utbrytande, samt hjälpa stödja analysens generaliserbarhet genom att studera flera fall.

7. Referenslista

- Bailes, A. J.K., Thorhallsson, B., & Johnstone, R. L. (2013). Scotland as an Independent Small State: Where would it seek shelter? *Stjórnsmál Og Stjórnsýsla*, 9(1), 1-20. <https://doi.org/10.13177/irpa.a.2013.9.1.1>
- Bailes, A. J. K., Thayer, B. A., & Thorhallsson, B. (2016). Alliance theory and alliance ‘Shelter’: the complexities of small state alliance behaviour. *Third World Thematics: A TWQ Journal*, 1(1), 9-26. <https://doi.org/10.1080/23802014.2016.1189806>
- Boréus, K. & Sebastian, K. (2018) Innehållsanalys. I K. Boréus & G. Bergström (Red.). *Textens mening och makt: metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys* (4 uppl, s. 253-301). Studentlitteratur.
- Bosse, G. (2022). Values, rights, and changing interests: The EU’s response to the war against Ukraine and the responsibility to protect Europeans. *Contemporary Security Policy*, 43(3), 531–546. <https://doi.org/10.1080/13523260.2022.2099713>
- Bundesregierung (27 februari 2022). Regierungserklärung von Bundeskanzler Olaf Scholz am 27. Februar 2022. <https://www.bundesregierung.de/breg-de/suche/regierungserklaerung-von-bundeskanzler-olaf-scholz-am-27-februar-2022-2008356>
- Della Sala, V. (2023). Ontological security, crisis and political myth: the Ukraine war and the European Union. *Journal of European Integration*, 45(3), 361–375. <https://doi-org.proxy.annalindhbiblioteket.se/10.1080/07036337.2023.2183396>
- Görtemaker, M. (2008). The Failure of EDC and European Integration. I Kühnhardt, L. (2008). *Crises in European Integration: Challenges and Responses, 1945-2005*. Berghahn Books
- Håkansson, C. (2023). The Ukraine war and the emergence of the European commission as a geopolitical actor. *Journal of European Integration*, 46(1), 25–45. <https://doi.org/10.1080/07036337.2023.2239998>
- Johansson-Nogués, E., and Leso, F. (2024) Geopolitical EU? The EU's Wartime Assistance to Ukraine. *JCMS: Journal of Common Market Studies*, <https://doi.org/10.1111/jcms.13613>

Jopp, M. & Diedrichs, U. (2008). Learning from Failure: The Evolution of the EU's Foreign, Security and Defense Policy in the Course of the Yugoslav Crisis. I Kühnhardt, L. (2008). *Crises in European Integration: Challenges and Responses, 1945-2005*. Berghahn Books

Kubicek, P. (2005). The European Union and democratization in Ukraine. *Communist and Post-Communist Studies*, 38(2), 269–292. <https://www.jstor.org/stable/48609540>

Kühnhardt, L. (2008). *Crises in European Integration: Challenges and Responses, 1945-2005*. Berghahn Books

Loth, W. (2008). Sources of European Integration: The Meaning of Failed Interwar Politics and the Role of World War II. I Kühnhardt, L. (2008). *Crises in European Integration: Challenges and Responses, 1945-2005*. Berghahn Books

Michel, C. (27 februari 2022). Address to the Ukrainian people by European Council President Charles Michel. <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2022/02/27/address-to-the-ukrainian-people-by-european-council-president-charles-michel/>

Novinok, I. (20 juni 2024). Russia hammers Ukraine's power grid again and Kyiv's drones target more enemy oil depots. *AP*. <https://apnews.com/article/russia-ukraine-war-attacks-power-grid-oil-f117d1493f690d2192c9f6c60cbcf32d>

Orenstein, M. A. (2023). The European Union's transformation after Russia's attack on Ukraine. *Journal of European Integration*, 45(3), 333–342. <https://doi.org.proxy.annalindhbiblioteket.se/10.1080/07036337.2023.2183393>

Politico. (16 september 2023). Poland, Hungary, Slovakia impose own Ukraine grain bans as EU measure expires. <https://www.politico.eu/article/poland-hungary-slovakia-extend-grain-bans-despite-blocs-lift/>

Raik, K., Blockmans, S., Osypchuk, A., & Suslov, A. (2024). EU Policy towards Ukraine: Entering Geopolitical Competition over European Order. *The International Spectator*, 59(1), 39–58. <https://doi.org/10.1080/03932729.2023.2296576>

Samokhvalov, V. (2015). Ukraine between Russia and the European Union: Triangle Revisited, *Europe-Asia Studies*, 67(9), 1371-1393. DOI: 10.1080/09668136.2015.1088513

- Schreier, M. (2014). Qualitative Content Analysis. I Flick, U. (red.), *The Sage Handbook of Qualitative Data Analysis*. London: Sage, s. 170-183.
- Smith, M. (1996), The European Union and a Changing Europe: Establishing the Boundaries of Order. *JCMS: Journal of Common Market Studies*, 34: 5-28. <https://doi.org/10.1111/j.1468-5965.1996.tb00558.x>
- Solonenko, I. (2009). External democracy promotion in Ukraine: the role of the European Union, *Democratization*, 16(4), 709-731. DOI: 10.1080/13510340903083851
- Thorhallsson, B. (2010). The Corporatist Model and its Value in Understanding Small European States in the Neo-Liberal World of the Twenty-First Century : The Case of Iceland. *European Political Science: EPS*, 9(3), 375-386. <https://doi.org/10.1057/eps.2010.27>
- Thorhallsson, B. & Rebhan, C. (2011). Iceland's Economic Crash and Integration Takeoff: An End to European Union Scepticism? *Scandinavian Political Studies*, 34(1), 53-73. <https://doi-org.proxy.annalindhbiblioteket.se/10.1111/j.1467-9477.2010.00261.x>
- Thorhallsson, B. (2012). Iceland's external affairs in the Middle Ages: The shelter of Norwegian sea power. *Stjórnmal Og Stjórnsýsla*, 8(1), 5-38. <https://doi.org/10.13177/irpa.a.2012.8.1.1>
- Thorhallsson, B. (2019). *Small States and Shelter Theory: Iceland's Small Affairs*. Abingdon, Oxon: Routledge.
- Ukrainas finansdepartament. (9 november 2023). Parliament of Ukraine adopts State Budget for 2024. <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2022/02/27/address-to-the-ukrainian-people-by-european-council-president-charles-michel/>
- Wiesner, C. & Knodt, M. (2024). *The War Against Ukraine and the EU: Facing New Realities*. Palgrave Macmillan.
- Wolczuk, K. (2016). Ukraine and Europe: Reshuffling the boundaries of order. *Thesis Eleven*, 136(1), 54-73. <https://doi.org/10.1177/0725513616667666>

Textanalysens material

Allt material som använts för textanalysen hämtades senast mellan den 14e och den 21a Augusti 2024.

Consilium A: EU response to Russia's war of aggression against Ukraine;
<https://www.consilium.europa.eu/en/policies/eu-response-ukraine-invasion/>

Consilium B: EU military support for Ukraine;
<https://www.consilium.europa.eu/en/policies/eu-response-ukraine-invasion/military-support-ukraine/>

Consilium C: Commission endorses Ukraine Plan, paving the way for regular payments under the Ukraine Facility; https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_24_1982

Kommission A: EU assistance to Ukraine; https://eu-solidarity-ukraine.ec.europa.eu/eu-assistance-ukraine_en

Kommission B: EU sanctions against Russia following the invasion of Ukraine; https://eu-solidarity-ukraine.ec.europa.eu/eu-sanctions-against-russia-following-invasion-ukraine_en

Kommission C: Holding Russia accountable; https://eu-solidarity-ukraine.ec.europa.eu/holding-russia-accountable_en

Kommission D: EU Military support to Ukraine; https://eu-solidarity-ukraine.ec.europa.eu/eu-assistance-ukraine/eu-military-support-ukraine_en

Kommission E: The Ukraine Facility; https://eu-solidarity-ukraine.ec.europa.eu/eu-assistance-ukraine/ukraine-facility_en

Kommission F: Commission endorses Ukraine Plan, paving the way for regular payments under the Ukraine Facility; https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_24_1982

Kommission G: EU-Ukraine Solidarity Lanes; https://eu-solidarity-ukraine.ec.europa.eu/eu-assistance-ukraine/eu-ukraine-solidarity-lanes_en

Kommission H: Ukraine's path toward EU accession; https://eu-solidarity-ukraine.ec.europa.eu/ukraines-path-towards-eu-accession_en

Kommission I: Temporary protection; https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/migration-and-asylum/common-european-asylum-system/temporary-protection_en

Kommission J: Sanctions adopted following Russia's military aggression against Ukraine; <https://finance.ec.europa.eu/eu-and-world/sanctions-restrictive-measures/sanctions-adopted->

[following-russias-military-aggression-against-ukraine_en#timeline-measures-adopted-in-2022-2023](#)

Kommission K: Horizon Europe; https://research-and-innovation.ec.europa.eu/funding/funding-opportunities/funding-programmes-and-open-calls/horizon-europe_en

Kommission L: Recovery plan for Europe; https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/recovery-plan-europe_en#financing-the-eu-long-term-budget-and-nextgenerationeu